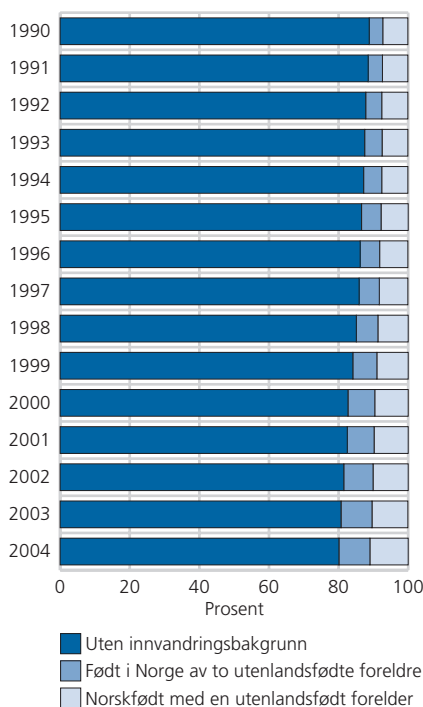

1 av 5 nyfødte har foreldre som har innvandret

I dag har 20 prosent av alle nyfødte en eller to foreldre som er født i utlandet. Selv om dette tallet er høyt, ville samlet fruktbarhetstall uten innvandrerne i Norge vært 1,76 og ikke som nå 1,83 barn per kvinner (2004). Grunnen til denne marginale endringen er at det bare er fruktbarheten for de som har innvandret som voksne fra Asia, Afrika og Latin-Amerika som er vesentlig høyere enn for hele befolkningen. De fleste andre innvandrergruppene har en fruktbarhet som i snitt ligger på et nokså likt nivå med alle bosatte i Norge.

Aslaug Hurlen Foss

Figur 1. Andelen fødte av foreldre født i utlandet

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Aslaug Hurlen Foss er statistikkrådgiver på Seksjon for statistiske metoder og standarder, Statistisk sentralbyrå (aslaug.hurlen.foss@ssb.no).

Innvandrerbefolkningen har økt jevnt de siste 50 årene, og spesielt sterkt etter 1990 (Tronstad 2004). Antall barn født av foreldre som har innvandret til Norge, har dermed også økt. I denne artikkelen skal vi se nærmere på hovedtrekkene i fruktbarhetsutviklingen for innvandrerne i perioden 1990-2004. Beregningene som artikkelen bygger på, er utført i forbindelse med den framskrivningen av innvandrerbefolkningen som ble gjennomført i 2005 (se <http://www.ssb.no/emner/02/03/innvfram/> og artikkelen i dette nummeret av Brunborg og Texmon: Hvor stor blir innvandrerbefolkningen framover?). Analysen omfatter bare fruktbarheten til førstegenerasjon innvandrerkvinner fordi det som skulle framskrives var barn født av to foreldre som hadde innvandret. I tillegg følger landgrupperingen i hovedsak de kategoriene som ble framskrevet.

Dobling av barn født av innvandrere

Det har i løpet av de siste 15 årene blitt dobbelt så mange barn som årlig er født av to utenlandsfødte foreldre i Norge. Andelen har økt fra 4 prosent av alle fødte i 1990 til 9 prosent i 2004. I tillegg blir det født mange barn hvor bare en av foreldrene har innvandret til Norge, i 1990 var det 7 prosent, mens i 2004 var det hele 11 prosent, se figur 1. I denne artikkelen vil vi bare se på fruktbarheten til kvinner som har innvandret.

Nærmere 15 prosent av alle fødte i 2004 hadde en mor som hadde innvandret til Norge. Drøyt en tredel av disse kvinnene kommer fra Europa, Nord-Amerika og Oseania. De resterende (i alt 9 prosent) kommer fra Asia, Afrika og Latin-Amerika.

Fruktbarhet blant innvandrere hever SFT, men marginalt

Samlet fruktbarhetstall (SFT) er et mål på fruktbarheten i en befolkning (se tekstboksen). Dette målet vil variere mye hvis det er store endringer i befolkningen. Det vil si hvis det er en stor inn- eller utvandring i løpet av kort tid. Dette er tilfellet for de fleste innvandrergruppene i Norge. Mange kvinner innvandrer med egne barn, og da vil samlet fruktbarhetstall ikke gi et reelt bilde av hvor mange barn i snitt disse kvinnene vil få, men et bilde av hvor mange barn de får som blir født i Norge.

I 2004 var SFT for hele befolkningen på 1,83 barn per kvinne. Hvis det ikke hadde vært noen innvandrere i Norge ville fruktbarheten ligge på 1,76 barn per kvinne. Innvandrerne hever det generelle fruktbarhetsnivået i Norge mar-

Tabell 1. SFT for utvalgte grupperinger og land. 1990-2004																
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Hele befolkningen	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	
Førstegenerasjon innvandrerkvinner																
Europa, Nord-Amerika og Oseania	2,0	2,0	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	1,8	1,9	2,2	1,9	1,9	2,0	2,0	
Norden	2,0	2,1	2,1	2,1	2,0	2,3	2,1	2,0	1,8	1,9	2,1	1,9	1,9	1,9	2,0	
EØS/EFTA uten Norden	2,1	2,0	2,1	2,0	2,0	1,8	2,0	1,9	1,9	1,8	2,0	1,7	1,8	1,8	1,8	
Øst-Europa uten EU-land	2,8	2,4	3,1	2,6	2,5	2,4	2,3	1,9	2,0	2,1	2,6	2,1	2,1	2,1	2,1	
Bosnia Hercegovinia				3,9	3,1	2,8	2,4	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,4	1,7	
Serbia og Montenegro ..	1,6	1,5	1,6	1,5	1,2	1,7	1,7	1,6	2,5	2,4	3,5	2,5	3,0	3,4	2,9	
Tyrkia	3,7	3,0	3,1	3,1	2,9	2,8	3,2	3,2	3,0	3,2	2,8	2,8	2,6	2,6	2,3	
Nord-Amerika og Oseania ..	1,8	1,8	1,8	1,9	1,8	1,8	2,0	1,7	1,8	1,9	2,2	2,0	1,8	2,1	2,0	
Asia m/Tyrkia, Afrika og Latin-Amerika.. Under 17 år ved innvandring	2,2	2,1	2,5	2,1	1,9	2,3	2,0	2,4	2,0	2,0	2,2	2,1	2,2	2,1	2,2	
Asia m/Tyrkia, Afrika og Latin-Amerika. 17 år og over ved innvandring	3,3	3,5	3,2	3,4	3,4	3,8	3,8	3,7	3,7	3,8	3,6	3,4	3,2	3,4	3,1	
Irak	3,3	2,4	3,1	4,1	3,5	4,7	4,0	4,5	4,5	4,2	4,7	3,8	4,1	4,8	4,3	
Pakistan	4,1	4,2	3,9	3,8	3,5	3,6	3,6	3,6	3,7	3,6	3,4	3,4	3,4	3,1	3,2	
Vietnam	3,3	3,4	3,1	2,9	2,9	2,7	2,6	2,5	2,2	2,2	2,5	2,2	2,4	2,2	2,0	
Iran	1,8	2,3	1,9	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,8	2,0	2,2	1,8	1,7	1,9	1,6	
Sri Lanka	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,8	3,4	3,6	3,7	3,9	3,5	3,4	3,1	2,8	2,7	
India	2,6	2,8	2,6	2,5	2,6	3,0	2,4	2,5	2,9	2,7	2,2	2,4	2,0	1,9	1,8	
Marokko	4,1	4,4	5,2	4,3	3,7	3,8	4,5	3,7	3,9	4,3	3,7	3,6	3,5	3,8	3,6	
Somalia	4,7	4,0	4,8	5,0	5,7	5,5	6,1	5,7	5,2	5,4	4,6	4,4	4,2	4,5	4,4	

ginalt. For alle førstegenerasjons innvandrerkvinner lå fruktbarheten i dette året på 2,4 barn per kvinne. De som innvandrer fra Europa, Nord-Amerika og Oseania har en fruktbarhet som i snitt er noe høyere enn hele befolkningen, det vil si rundt 2 barn per kvinne. Innenfor denne gruppen er det imidlertid noen grupper med høyere fruktbarhet, det vil si Øst-Europa utenfor EU, med land slik som Serbia og Montenegro. Mens andre områder har lavere fruktbarhet enn snittet for denne gruppen, slik som EØS-landene utenom Norden. I mange tilfeller er fruktbarhetsnivået høyere i Norge enn i hjemlandet til innvandrerne. For eksempel var fruktbarheten i Bosnia Hercegovina på 1,2 barn per kvinne i 2002 (Council of Europe 2004), mens den var på 1,9 for denne innvandrergruppen i Norge. Grunnen til denne tendensen kan være at de som har innvandret til Norge er mer familieorientert, eller at det er enklere for dem å kombinere yrkesdeltakelse og familie her enn i hjemlandet (Lappegård 2001). Årsaken til denne tendensen vil også ha sammenheng med kvinnenes oppholdsgrunnlag i landet, og deres botid.

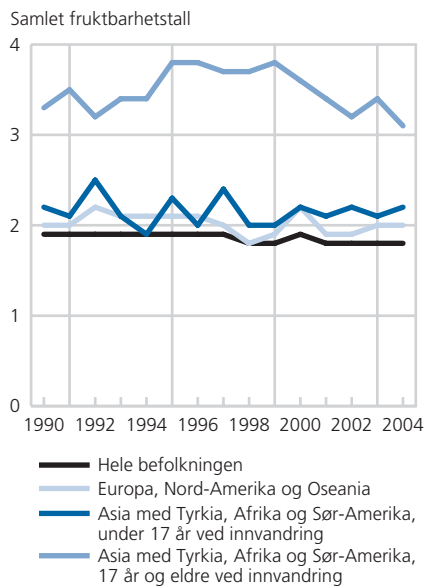
Økt fruktbarhet ved familiejenforening

Fra 1990 til 2004 har samlet fruktbarhetstall ligget på rundt 3,5 barn per kvinne for dem som innvandret som voksne fra Asia, Afrika og Latin-Amerika, se figur 2. Disse kvinnene får barn mye tidligere sammenlignet med både de som kom som barn fra dette området og med resten av befolkningen. Fødselsraten deres er høyest i alderen 20-24 år, se figur 3. Mange av de som innvandrer som voksne, kommer for å bli gjenforent med familie, og da er det naturlig at de ønsker barn raskt. I tillegg er det ofte vanlig i de landene de kommer fra at kvinnene starter med barnefødsle tidlig, og at de fortsatt får relativt mange barn.

Hva er samlet fruktbarhetstall?

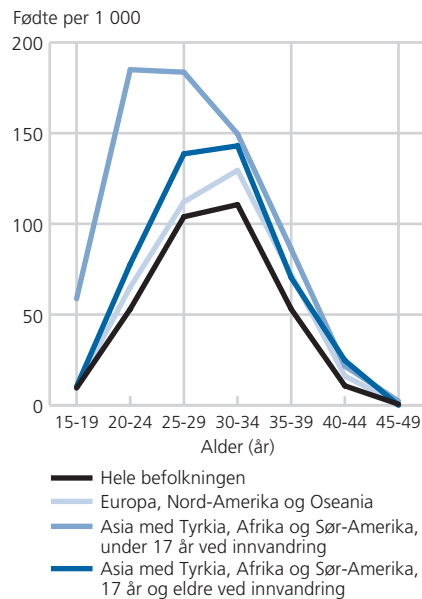
Samlet fruktbarhetstall (SFT) er et mål som kan tolkes som det antall barn kvinner vil få i gjennomsnitt, hvis de gjennomlever det observerte fruktbarhetsmønsteret for en gitt periode og område. Målet er altså en hypotetisk beregning på hvor mange barn hver kvinne vil få i gjennomsnitt i løpet av sin fruktbare alder. Hvis vi ønsker å finne det virkelige tallet på hvor mange barn hver kvinne har fått, må vi se på hvor mange barn som har blitt født av de kvinnene som har nådd slutten av sin reproduktive periode (49 år) i løpet av en periode.

Figur 2. Samlet fruktbarhetstall. 1990-2004

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. Aldersavhengige fruktbarhetsrater. Antall fødte per 1 000 kvinner. 2000-2004

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

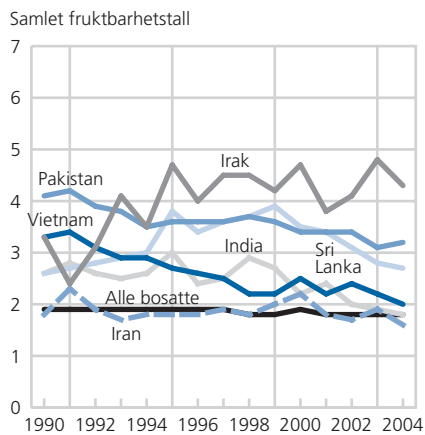
For de som innvandret som barn fra Asia, Afrika og Latin-Amerika har samlet fruktbarhetstall ligget på rundt 2,2 barn per kvinne. Dette er bare 0,4 barn høyere enn snittet for hele befolkningen. Det er imidlertid store variasjoner i fruktbarhet for de enkelte land. I motsetning til de som kom som voksne, er det få som får barn i alderen 20-24 år. De fleste i denne gruppen får barn i alderen 25-34 år.

Høy fruktbarhet blant kvinner fra Irak og Somalia

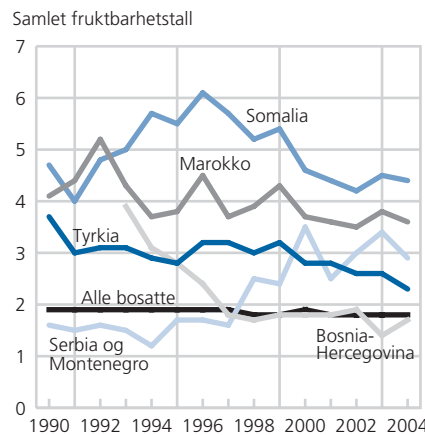
Kvinner fra Somalia har den høyeste fruktbarheten blant de største innvandrergruppene. Det er bare beregnet SFT for førstegenerasjons innvandrerkvinner. I 1996 var SFT hele 6 barn for kvinner fra Somalia. Dette tallet har sunket til rundt 4,5 barn per kvinne i 2004 (se figur 4). Etter som botiden øker, vil fruktbarheten for denne gruppen sannsynligvis fortsette å synke (Lappegård 2000). Somalierne begynte å komme til Norge på slutten av 1980-tallet og fra 2000 har det vært over 1 000 som har innvandret hvert år til Norge. Det har i tillegg vært en betydelig utvandring.

En annen gruppe med høy fruktbarhet er innvandrere fra Irak. De begynte også i hovedsak å komme til landet på slutten av 1980-tallet. I begge grupper er det svært store andeler (50-70 prosent) som har kort botid (under fem år) og dermed blir barnetallet høyt (Lappegård 2000). Mange av kvinnene fra disse to landene har innvandret fordi de har giftet seg med en som bor i Norge. Barnetallet er ofte høyt i starten av ekteskapet, men dette trenger ikke alltid å bety at fruktbarheten gjennom livsløpet blir tilsvarende høyt (kohortfruktbarheten).

Figur 4. Samlet fruktbarhetstall for de største innvandrergruppene

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

En annen gruppe med høy fruktbarhet er innvandrere fra Irak. De begynte også i hovedsak å komme til landet på slutten av 1980-tallet. I begge grupper er det svært store andeler (50-70 prosent) som har kort botid (under fem år) og dermed blir barnetallet høyt (Lappegård 2000). Mange av kvinnene fra disse to landene har innvandret fordi de har giftet seg med en som bor i Norge. Barnetallet er ofte høyt i starten av ekteskapet, men dette trenger ikke alltid å bety at fruktbarheten gjennom livsløpet blir tilsvarende høyt (kohortfruktbarheten).

Innvandrere fra India, Iran og Vietnam har i løpet av de siste årene fått et fruktbarhetsmønster som blir stadig mer likt hele befolkningens. I 2004 var SFT for disse landene på henholdsvis 1,8, 1,6 og 2,0 barn per kvinne. De fleste kvinnene i disse gruppene har vært i Norge i forholdsvis lang tid. Den gjennomsnittlige botiden ved fødselen for disse kvinnene var henholdsvis 9,5, 6,5 og 10,4 år. De har altså i løpet av årene nærmet seg det norske fruktbarhetsmønsteret.

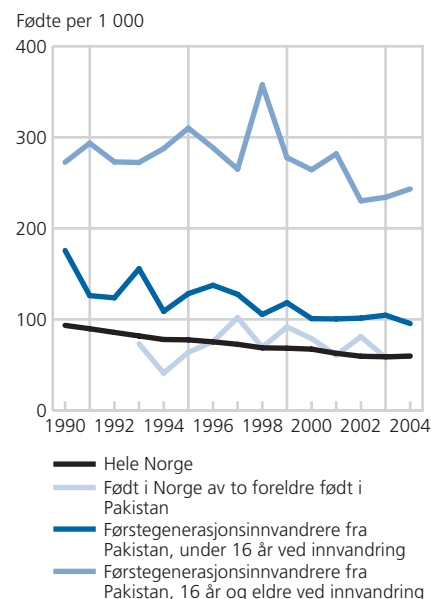
Pakistanere nærmer seg «norsk» fruktbarhetsmønster

Pakistanerne er den store ikke-europeiske innvandrerguppen som har vært lengst i Norge. Fruktbarhetsmønsteret også for dem ser ut til å nærme seg det norske. Totalt ligger SFT på litt over 3 barn per kvinne for pakistanske innvandrere til Norge, mens det i 1990 lå på 4 barn per kvinne. For hele Norge har det ligget på rundt 1,9 barn per kvinne for hele denne perioden. Hvis vi deler opp gruppen i de som er født i Norge og de som kom som barn og voksne, ser vi noen klare tendenser, som vist i figur 5. For fruktbarhetsratene for aldersgruppen 20-24 år, har gruppen som er født i Norge en fruktbarhetsrate som er nokså lik hele befolkningens. For de som kom til Norge som barn er fruktbarhetsnivået noe høyere, men klart synkende, mens det er mye høyere for de som kom til Norge som voksne. Forskjellene avspeiler at giftermålsmønsteret er forskjellig blant pakistanere som er oppvokst i Norge og de som ikke er det. De som er født i Norge av pakistanske foreldre gifter seg senere enn de som har innvandret (Lie 2004). Dette kan tyde på at fruktbarhetsmønsteret for etterkommere av pakistanere i fremtiden vil nærme seg det norske enda mer.

Oppsummering

Det er i hovedsak innvandrere som kom som voksne fra Asia, Afrika og Latin-Amerika som har et fruktbarhetsmønster som er forskjellig fra resten av befolkningen. Disse innvandrerkvinnene får barn tidligere og de får flere barn enn det som er gjennomsnittet i Norge. De som kom til Norge som barn fra disse verdensdelene, har nærmet seg de norske forholdene. De får barn senere, og de får færre barn enn dem som kom som voksne. Men de får likevel flere barn enn snittet for hele befolkningen. Innvandrerkvinner fra Europa, Nord-Amerika og Oseania har et tilnærmet likt fruktbarhetsmønster som snittet for hele landet. Men nivået er en anelse høyere. Det kan imidlertid være store variasjoner mellom enkelte land innenfor hver verdensdel.

Figur 5. Fruktbarhetsrater for kvinner fra Pakistan. Antall fødte per 1 000 kvinner. 20-24 år. 1990-2004

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

¹ Av hensyn til framskrivingene er beregningene i denne artikkelen basert på alder ved utgangen av året og ikke ved fødselen. Dette gir litt forskjellige tall for beregninger som er basert på aldersstruktur som SFT og rater, enn det som blir publisert ved Seksjon for befolkningsstatistikk.

Referanser

Council of Europe (2004): *Recent demographic development in Europe, 2004*. Strasbourg.

Lappegård, Trude (2000): *Mellom to kulturer - Fruktbarhetsmønstre blant innvandrerkvinner i Norge*, Rapport 25/2000, Statistisk sentralbyrå.

Lappegård, Trude (2001): *Fruktbarhet blant innvandrerkvinner: Myter og fakta, Samfunnspeilet 2*, 2001, Statistisk sentralbyrå.

Lie, Benedicte (2004): *Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge*, Rapport 1/2004, Statistisk sentralbyrå.

Tronstad, Kristian Rose (red.) (2004): *Innvandring og innvandrere 2004*, Statistiske analyser 66, Statistisk sentralbyrå.